

ІНТРОДУКЦІЯ ТА АДАПТАЦІЯ НОВИХ СОРТІВ ТА ГІБРИДНИХ ФОРМ ВИНОГРАДУ КУЛЬТУРНОГО (*VITIS VINIFERA L.*) НА ХАРКІВЩИНІ

Ужченко Г.І., 206-23м-01

Науковий керівник – канд. с.-г. наук, **І.М. Швиденко**
Державний біотехнологічний університет

Інтродукція та адаптація декоративно-плодових рослин – це важливий аспект сільського господарства та ландшафтного дизайну. Інтродукція полягає у введенні нових видів рослин у певний регіон для їх подальшого вивчення та використання. Адаптація, з свого боку, передбачає пристосування цих рослин до нових умов середовища з метою забезпечення їхнього успішного росту та розвитку. Цей процес дозволяє розширювати біорізноманіття, збагачувати флору та створювати естетично привабливі ландшафти. Однією з популярних інтродукованих декоративно-плодових рослин є виноград культурний.

На цей момент виведено безліч сортів та гібридних форм винограду культурного вітчизняними селекціонерами і кожен з них потребує вивчення. Ще 10 років тому в Харківській області в основному було поширено 2 види неукривного винограду, з сумнівними смаковими якостями "Ізабелла" та "Лідія". Зараз з'явилися неукривні американські сорти кишмишів та багато інших неукривних гібридних форм винограду. Вирощування та використання цих сортів винограду стає все більш популярним. Але вони все одно, ще недостатньо відомі та поширені. Морозостійкість деяких гібридних форм ще вивчається.

До старих сортів настільки вже звикли, що з часом люди почали відмовлятися від винограду як рослини для озеленення.

Нові сорти неукривного винограду вносять ковток свіжого повітря, та дають змогу винограду знову зайняти головну нішу в вертикальному озелененні.

Мета досліджень: перевірити морозостійкість, декоративні якості, особливості лози та листу нових перспективних форм неукривного винограду "Кишмиш Ютал", "Кишмиш Юпітер", "Кишмиш Хоуп", "Кишмиш Фейз", "Кишмиш Джой", "Ізюмський мускат", "Ейфорія" на Харківщині.

Вся територія України належить до 5 і 6 зон морозостійкості. Харківська область розташована в зоні 5-а. Максимальні морози можуть досягати від -26°C до -29°C [1].

Дослідження проводилося в Харківській області, Харківському районі селищі міського типу Пісочин.

Результати досліджень свідчать, що для неукривних сортів винограду таких як: "Кишмиш Джой", "Ейфорія", "Ізюмський мускат" з заявленою

морозостійкістю -26°C , температура -26°C не є критичною. При такій температурі можливе пошкодження плодкових бруньок на відкритих для вітру місцях. Відмирання лози як правило не відбувається, вимерзає головна брунька, але це не критично тому, що в вузлі є бруньки заміщення, які прокидаються пізніше і часто не несуть врожаю (але це залежить від сорту) [3].

Сорти: "Кишмиш Ютал", " Кишмиш Юпітер", " Кишмиш Хоуп", "Кишмиш Фейз", з заявленою морозостійкістю -28°C взагалі не пошкоджуються [2, 3]. Такий сорт американської селекції як "Кишмиш Юпітер" з морозостійкістю -28°C відмінно переніс морози до -28°C . Відмирання бруньок не відбулося. Цей сорт дуже перспективний в умовах Харківщини, але в нього є свої невеликі мінуси. Тому Калугін Віктор Михайлович вивів новий сорт винограду "Кишмиш Ютал". Ці сорти мають велике значення для вертикального озеленення завдяки своїм смаковим якостям, форми листя та швидкості росту. У старих сортів "Ізабелли" та "Лідії" не було головного – смачних плодів. Використовували їх для швидкого закриття та озеленення арок або альтанок.

Нові сорти винограду такі як : "Кишмиш Ютал", " Кишмиш Юпітер", "Кишмиш Хоуп", " Кишмиш Фейз", "Кишмиш Джой", "Ізюмський мускат", "Ейфорія" дають змогу подивитися на озеленення виноградом під новим ракурсом. Вони виконують не тільки декоративну функцію, а й мають високоякісні плоди, забезпечуючи затінок і зменшуючи вплив спеки. Їх використання в озелененні допомагає створювати приємні, естетично привабливі середовища для відпочинку та проживання. Основними способами використання винограду культурного в озелененні є вертикальне озеленення (зелені стіни, перголи, альтанки, арки), озеленення фасадів будівель для додаткового затінення та зниження температури стін, декоративні композиції в садах і парках (поєднання з іншими багаторічними рослинами), а також створення живоплотів і затінених алей, які додають прохолоди і затишку в громадських просторах або приватних ділянках.

Література

1. Кліматичні зони (USDA zone) веб-сайт : URL: <https://prolisok.com.ua/tsikavo-znati/klimatychni-zony> (дата звернення: 20.09.2024).
2. Кишмиш Юпітер / Jupiter seedless : веб-сайт. URL: <https://www.solodki-grona.com/product/jupiter/> (дата звернення: 20.09.2024).
3. Морозостійкість органів та тканин винограду: веб-сайт. URL: <https://vinograd.info/knigi/zimostoykost-vinograda/morozostoykost-organov-i-tkaney-inograda>. (дата звернення: 20.09.2024).